

УДК 330.341.1:005.41

Є. В. Ланченко,
аспірант, Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1476-7133>

DOI: 10.32702/2306-6792.2022.24.61

ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПОНЯТТЯ "ІННОВАЦІЯ"

E. Lanchenko,
Postgraduate student, Bila Tserkva National Agrarian University

EVOLUTIONARY DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF "INNOVATION"

У сучасних умовах інновації та інноваційна діяльність набувають всебільного значення для успішної фінансово-господарської діяльності комерційних організацій, стають важливим інструментом конкурентної боротьби та однією з основних складових ефективної стратегії. Рівень розвитку інноваційної сфери — науки, нових технологій, наукоємних галузей, інноваційна активність компаній, участь у міжнародній науково-технічній кооперації — формують основу сталого економічного зростання, є необхідною умовою успішної участі країни у світовому поділі праці, визначають перспективи та впливають на темп розвитку економічної сфери.

На протязі тривалого періоду часу поняття "інновація" набуло ширшого змісту і належить тепер не лише до сфери виробництва, а й поширюється на організаційні, фінансові та будь-які інші методи, що сприяють функціонуванню підприємства. Інноваціями називають нововведення у сфері кадрової політики, торгової політики, маркетингу, стратегічного управління тощо.

При визначенні економічної сутності поняття "інновація" як процесу створення нововведень, що призводить до комерційного успіху на ринку, то з цієї позиції інновація не є тоді, коли вона впроваджена в технологічний процес та приносить певний позитивний економічний результат. Процес комерціалізації результату інтелектуальної праці називається інноваційною діяльністю, тобто. робота щодо доведення науково-технічних ідей, винаходів, розробок до результату, придатного для практичного використання. У повному обсязі інноваційна діяльність включає розробку, освоєння та виробництво, а також реалізацію нового продукту, тощо.

Отже, аналіз існуючих понять терміна "інновація" дозволяє сформулювати визначення цього терміну наступним чином: інновація — це практична реалізація нововведень, що дозволяють отримати економічну вигоду або новий соціальний ефект у будь-якій сфері людської діяльності.

Неодмінними властивостями інновації є його новизна, виробнича застосовність (економічна обґрунтованість та соціальна значимість). Інновація також має обов'язково відповідати запитам споживачів. Основною метою діяльності будь-якого комерційного підприємства є отримання максимально можливого обсягу прибутку. Розвиток конкурентного середовища практично у всіх сферах господарювання обмежує можливості екстенсивного шляху розвитку суб'єктів господарювання. Сьогодні інноваційна діяльність є необхідним елементом стратегії розвитку успішного підприємства. Таким чином, дослідження процесів впровадження інноваційної складової в діяльність суб'єктів господарювання у всіх її аспектах бачиться досить актуальним.

Under the modern conditions, innovations and innovative activities are becoming more and more important for the successful financial and economic activity of commercial organizations, they are becoming an important tool of competitive struggle and one of the main components of an effective strategy. The level of development of the innovation sphere — science, new technologies, knowledge-intensive industries, innovative activity of companies, participation in international scientific and technical cooperation — form the basis of sustainable economic growth, are a necessary condition for the country's successful participation in the global division of labor, determine prospects and influence the rate of development of the economic sphere.

During a long period of time, the concept of "innovation" has acquired a broader meaning and now belongs not only to the field of production, but also extends to organizational, financial and any other methods that contribute to the functioning of the enterprise. Innovations are innovations in the field of personnel policy, trade policy, marketing, strategic management, etc.

When defining the economic essence of the concept of "innovation" as a process of creating innovations that leads to commercial success on the market, from this point of view, innovation is not when it is introduced into a technological process and brings a certain positive economic result. The process of commercialization of the result of intellectual work is called innovative activity, i.e. work on bringing scientific and technical ideas, inventions, and developments to a result suitable for practical use. In its entirety, innovative activity includes development, development and production, as well as the implementation of a new product, etc.

Therefore, the analysis of the existing concepts of the term "innovation" allows us to formulate the definition of this term as following: innovation is the practical implementation of innovations that allow obtaining an economic benefit or a new social effect in any sphere of human activity.

Indispensable properties of innovation are its novelty, production applicability (economic validity and social significance). Innovation must also meet the needs of consumers. The main goal of any commercial enterprise is to obtain the maximum possible amount of profit. The development of a competitive environment in almost all spheres of business has limited the possibilities of extensive development of business entities. Today, innovative activity is a necessary element of the development strategy of a successful enterprise. Thus, the study of the processes of introducing an innovative component into the activities of economic entities in all its aspects is considered quite relevant.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, підприємство, впровадження. науково-технічний прогрес.

Key words: innovation, innovative development, enterprise, implementation. scientific and technological progress.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах інновації та інноваційна діяльність набувають все більшого значення для успішної фінансово-господарської діяльності комерційних організацій, стають важливим інструментом конкурентної боротьби та однією з основних складових ефективної стратегії. Рівень розвитку інноваційної сфери — науки, нових технологій, наукомістких галузей, інноваційна активність компаній, участь у міжнародній науково-технічній кооперації — формують основу сталого економічного зростання, є необхідною умовою успішної участі країни у світовому поділі праці, визначають перспективи та впливають на темп розвитку економічної сфери. Прискорений науково-технічний прогрес, диференціація ринків, вимогливість споживачів товарів та послуг, поява нових конкурентів, особливо в умовах глобалізації світової економіки, змушує фірми швидко реагувати і пристосовуватися до зовнішнього середовища, що змінюється, розробляти інноваційну стратегію. Інноваційна діяльність — складна динамічна система, що охоплює наукові дослідження, створення нових видів продукції, удосконалення обладнання та предметів праці, технологічних процесів та форм організації виробництва на основі новітніх досягнень науки, техніки та передового досвіду; планування та фінансування інноваційних проєктів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідженням інновацій як фактора економічного зростання, рушійних сил розвитку інноваційної діяльності займалися вітчизняні вчені Ю. Бажал, О. Лапко, М. Крупка, Д. Черваньов, В. Александрова, М. Данько, а також закордонні автори — Й. Шумпетер, М. Кондратьєв, А. Бляхман, С. Валдайцев, С. Глазьев, Д. Львов, П. Друкер, Г. Менш, Б. Санто, Б. Твісс, та інші. Незважаючи на очевидний прогрес, досягнутий в інноваційній теорії економічного розвитку в даній галузі залишається низка невирішених проблем. Вимагає уточнення сутність і роль інновацій як економічної категорії, оцінка інноваційної діяльності й її впливу на економічний розвиток.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є розробка теоретичних підходів до оцінки процесу трактування поняття "інновація".

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як свідчать результати опитування, які здійснені в середовищі менеджменту сільськогосподарських підприємств Київської, Черкаської та Вінницької областях (129 респондентів), показало, що в 47% опитаних тлумачать цей термін по-різному, а 53% взагалі не розуміють його значення.

З англійської мови слово "innovation" перекладається українською мовою як інновація, нововведення, нововведення. Більшість вчених вважає дані поняття синонімами, але дехто намагається знайти смислові відмінності у цих термінах [1].

Певна група науковців вважає, що інновації — це прерогатива високотехнологічних компаній [2]. Насправді інновації можливі у будь-якій галузі людської діяльності. В американському місті Помпано Біч (штат Флорида) встановлено навіть пам'ятник, що символізує дух інновацій Spirit of Innovation.

Засновником теорії інновацій вважають австрійського економіста Й. Шумпетера. Він у роботі "Теорія економічного розвитку", виданої 1912 р., розглядав інновацію (нові комбінації) як засіб підприємництва для отримання прибутку. Пізніше, у 30-х роках XX ст., Й. Шумпетер виділив п'ять типових змін в економічному розвитку, що ґрунтуються на інноваціях: використання нової техніки, нових технологічних процесів або нового ринкового забезпечення виробництва (купівля-продаж); використання продукції з новими якостями; використання нової сировини; зміни в організації виробництва та його матеріально-технічного забезпечення; поява нових ринків збуту.

Інновацією Йозеф Шумпетер вважав новачку, яка застосована в галузі технології виробництва або управління певною господарською одиницею.

Таким чином, інновація не є інновацією до того моменту, поки вона успішно не впроваджена і не почала приносити користь.

Очевидність зацікавленості підприємців у реалізації нововведень Шумпетер пояснював підвищенням конкурентоспроможності, а відтак збільшенням обсягу прибутку підприємства. Шумпетер зазначав: "оскільки підприємець, вперше з'являючись над ринком з новими продуктами, немає конкурентів, ціни на ці продукти повністю чи частково визначаються принципами монопольного ціноутворення. Отже, в умовах капіталістичного господарства у підприємницькому прибутку міститься елемент монопольного прибутку" [3].

На протязі тривалого періоду часу поняття "інновація" набуло ширшого змісту і належить тепер не лише до сфери виробництва, а й поширюється на організаційні, фінансові та будь-які інші методи, що сприяють функціонуванню підприємства. Інноваціями називають нововведення у сфері кадрової політики, торгової політики, маркетингу, стратегічного управління тощо.

Підхід Й.А. Шумпетера перестав бути єдиним, так, Б. Твісспод інновацією розуміє процес придбання інтелектуальним товаром (винаходом, інформацією, ноу-хау) економічного змісту, у вигляді досягнення позитивного результату під час реалізації над ринком. Таким чином, в основі інноваційних змін обов'язково лежить результат наукових досліджень чи науково-технічної діяльності, що використовується у будь-якій сфері діяльності для вдосконалення процесів виробництва, економічних та соціальних відносин, діяльності у галузі науки, освіти та інших сфер суспільства [4].

У дослідженнях вітчизняних економістів термін "інновація" став широко застосовуватися з переходом економіки до ринкових відносин. Раніше у економічній літературі питання нововведень широко висвітлювалися у рамках досліджень науково-технічного прогресу, розвитку науки та техніки.

У вітчизняній науці вагомий внесок у вивчення понять, що розглядаються, вніс М.Д. Кондратьєв. Він довів існування "великих циклів", або "довгих хвиль", що утворюються від впровадження базового нововведення і є безліччю вторинних, удосконалювальних нововведень.

Дослідження наукових праць різних авторів показало, що всі різноманітні варіанти тлумачення терміна "інновація" можна розділити на декілька частин: інновація як процес; інновація як наслідок [5].

Обидва підходи мають значну кількість прихильників в середовищі науковців.

Аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень свідчить, що на практиці термін "інновація" використовується стосовно не тільки нової

техніки, але й будь-яких інших сфер людської діяльності (управління, освіти, науки, медицини, військової справи, тощо). У зв'язку з цим нині є такі трактування терміна "інновація":

- процес реалізації нової ідеї у будь-якій сфері життєдіяльності людини, що сприяє задоволенню існуючої потреби на ринку та приносить економічний ефект;

- залучення до економічного обігу результатів інтелектуальної діяльності, що містять нові, у тому числі наукові, знання з метою задоволення суспільних потреб або отримання прибутку;

- кінцевий результат впровадження нововведення з метою зміни об'єкта управління та отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного чи іншого виду ефектів;

- нововведення у будь-якій сфері людської діяльності, спрямовані на необхідне та достатнє виконання наступних умов:

- використання частково чи повністю охороноздатних, тобто захищених патентним, авторським та інформаційним правом, предметів праці чи ноу-хау;

- забезпечення випуску охороноздатних товарів чи послуг;

- використання таких предметів праці та ноу-хау або випуск таких товарів та послуг, які відповідно до встановлених норм визнаються порівнянними зі світовим рівнем;

- забезпечення значного споживчого ефекту.

Відповідно до міжнародного законодавства, інновація визначається як кінцевий результат діяльності, який отримав втілення у вигляді нового чи удосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового чи удосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, нового підходу у соціальній, управлінській та інших сферах.

Більш ємне визначення слова "інновація" дав у своїй науково-популярній книзі Елейн Дандон: "Інновація — це прибуткова реалізація творчої стратегії" [6]. За його визначенням, інновація повинна включати чотири ключові компоненти:

- креативність (містить нову ідею);

- реалістичність (перспективність втілення ідеї у вигляді конкретних товарів та послуг);

- стратегічність (з'ясування того, наскільки реалізація ідеї буде корисною та успішною у довгостроковій корпоративній діяльності);

- прибутковість (визначення економічної ефективності виробництва та реалізації нової та корисної ідеї).

"Інновація" походить від термінів визначення технічних виробів принципово нового, немає аналога, типу. Проте це поняття почали використовувати у техніці, а й впровадження нововведень у діяльність соціуму. У зв'язку з цим нині використовуються два основні розуміння інновацій, що різняться функціонально:

— технологічні інновації — виробництво нового чи ефективного продукту, виробу, техніки, розробка нових чи удосконалення існуючих технологічних процесів;

— соціальні інновації — процес оновлення соціальних сфер життя людини (педагогіка, система управління, благодійність, обслуговування, організація процесу).

Девіз інновації — "нове та інше" — характеризує багатфункціональність цього поняття. Так, інновація у сфері обслуговування — це нововведення у виробництві, наданні та споживанні послуг або в їх організації та управлінні. Нововведення далеко не завжди базуються на винаходах та відкриттях. Є нововведення, що ґрунтуються на ідеях. Так, навіть деякі технічні інновації не можуть змагатися з такою ідеєю, як, продаж товарів на виплат, використання якої буквально перетворило економіку багатьох країн.

При визначенні економічної сутності поняття "інновація" як процесу створення нововведень, що призводить до комерційного успіху на ринку, то з цієї позиції інновація не є тоді, коли вона введена в технологічний процес та приносить певний позитивний економічний результат. Процес комерціалізації результату інтелектуальної праці називається інноваційною діяльністю, тобто. робота щодо доведення науково-технічних ідей, винаходів, розробок до результату, придатного для практичного використання. У повному обсязі інноваційна діяльність включає розробку, освоєння та виробництво, а також реалізацію нового продукту, тощо.

Отже, інновація, з погляду авторів, — це продукт, отриманий в результаті інвестування людського, фінансового та інших видів капіталу у створення та реалізацію нововведень у галузі техніки, технології, організації праці та управління, заснованих на використанні досягнень науки та передового досвіду.

Причому продукт, на нашу думку, обов'язково має бути абсолютно новим або радикально покращеним, ми пропонуємо вважати навіть добре відомий продукт, отриманий внаслідок більш ефективної комбінації засобів виробництва інновацією. Це не суперечить положенням "Керівництво Осло", які вказують на те, що мінімальною ознакою інновації є вимога, щоб продукт, процес, метод маркетингу чи організації був новим (або значно покращеним) для практики цієї фірми. Це включає в категорію інновацій продукти, процеси та методи, які фірми створили першими та/або продукти, процеси та методи, запозичені від інших фірм чи організацій.

З урахуванням вищесказаного можна виділити три основні властивості інновацій:

- новизна;
- реалізація на практиці;

— здатність забезпечити задоволення певних потреб.

Метою впровадження інновацій є підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Для глибшого розуміння сутності інновацій їх необхідно класифікувати. У науковій літературі можна знайти значну кількість варіантів класифікації інновацій за різними ознаками. Безумовно, можна виділити ще безліч класифікаційних ознак, однак, вважаємо класифікацію, наведену в "Керівництві Осло", що найбільш правильно відображає принципові відмінності між різними видами інновацій.

Відповідно до "Керівництва Осло" розрізняють чотири типи інновацій: продуктові, процесні, маркетингові та організаційні [7].

Під продуктовою інновацією розуміється впровадження товару чи послуги, є новими чи значно поліпшеними щодо їх властивостей чи способів використання.

Під процесною інновацією розуміється впровадження нового чи значно поліпшеного способу виробництва чи доставки продукту.

Під маркетинговою інновацією розуміється впровадження нового методу маркетингу, включаючи значні зміни у дизайні чи упаковці продукту його складуванні, просуванні ринку чи призначенні продажної ціни.

Під організаційною інновацією розуміється використання нового організаційного методу у діловій практиці фірми, у створенні робочих місць чи зовнішніх зв'язках.

Сутність інновації проявляється у її функціях. Функції інновації відображають її призначення в економічній системі країни та її роль у господарському процесі.

Інновація, на думку Д. І. Скворцов, що збігається з думкою авторів, виконує три основні функції [8]:

відтворювальна функція означає, що інновація є важливим джерелом фінансування розширеного відтворення. Сенс цієї функції полягає у отриманні прибутку від інновації та використання її як джерело фінансових ресурсів. Інвестиційна функція означає, що прибуток від інновації може бути використана для інвестування з різних напрямків, у тому числі і як капітал. Цей капітал може спрямовуватись на фінансування нових видів інновацій.

стимулююча функція проявляється у стимулюванні підприємницької діяльності. Отримання підприємцем прибутку з допомогою реалізації інновації прямо відповідає основній меті суб'єкта підприємницької діяльності. Прибуток є стимулом для підприємця запровадження нових інновацій; спонукає його вивчати попит, удосконалювати організацію маркетингової діяльності, застосовувати сучасні методи управління фінансами тощо.

Необхідно зазначити, що у вузькому розумінні інновація — нове технічне рішення, здійснене на практиці. Тобто тут враховується лише науково-технічний аспект, що стосується створення, нововведень у технології та нових видів продукції. Так, Ю. В. Коновал зазначає: "інновація — форма прояву науково-технічного прогресу, результат творчої інтелектуальної праці людини, пов'язаної з оновленням усіх сфер діяльності людини". Отже, інновація означає радикальне нововведення, яке принципово змінює життя. Так, П. Друкер у роботі "Ефективне управління. Економічні завдання та оптимальні рішення" наводить наступне визначення інновації: "інновація — це розробка та впровадження нового, раніше не існуючого, за допомогою якого старі, відомі елементи надають обрисів економіки даного бізнесу..." [10, С. 321].

Огляд визначень багатьох учених показує, що це термін може мати різні значення залежно від контексту, а вибір підходу до визначення поняття залежить від конкретних цілей виміру чи аналізу.

На думку вчених інновація (нововведення) визначається як кінцевий результат творчої діяльності, який отримав втілення у вигляді нового чи вдосконаленого продукту, впроваджене на ринку, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, або у новому підході до соціальних послуг [11].

Сукупність науково-технічних, технологічних та організаційних змін, що відбуваються у процесі реалізації нововведень, можна визначити як інноваційний процес.

Вважають, що поняття "нововведення" є українським варіантом англійського слова "innovation". Детальний переклад з англійської означає "введення новацій" або, в нашому розумінні цього слова, — "введення новацій". Під новацією розуміється нова ідея, нове знання, новий звичай, новий метод, винахід. Українське словосполучення "нововведення" (у буквальному значенні "введення нового") означає процес виконання нововведення. Нововведення означає, що новація використовується. З моменту прийняття до поширення нововведення набуває нової якості і стає інновацією. Будь-які винаходи, нові явища, види послуг або методи лише тоді отримують суспільне визнання, коли прийняті до поширення (комерціалізації) і вже у новій якості вони виступають як нововведення (інновації) [12].

Існують і відмінності в трактуванні цього поняття у низці зарубіжних та вітчизняних джерел, де визначення терміна "інновація" має різний зміст. Значним внеском вітчизняних економістів у розвиток інноваційної теорії є розробка концепції технологічних укладів. Категорія технологічного укладу (у сучасному його розумінні)

введена в науковий обіг економістом В. С. Тимчаком [13]. Ця категорія має трохи спільного з поняттям "технологічна система", але відрізняється тим, що досліджена стосовно української дійсності.

В економічній літературі останніх років набув свого розвитку поняття "інноваційна стратегія". Докладніше типологію інноваційних стратегій розглянув у книзі Б. Санто [14]. Він виділяє центральні стратегії (макроекономічні) та стратегії підприємств. Автор особливо часто аналізує у своїй роботі мікростратегії, детально розглядає найбільш важливі стратегії, які характеризують нововведення у взаємозв'язку зі становищем на ринку (традиційну, імітаційну, оборонну, залежну, наструпувальну). Б. Санто розкриває умови застосування кожної конкретної стратегії.

Економіст Б. Твісс у своїх роботах значне місце відводив аналізу стратегій підприємств [15]. Він виділяє ліцензійну стратегію, проміжну, стратегію створення нового ринку, наступальну, захисну.

ВИСНОВКИ

Отже, аналіз існуючих понять терміна "інновація" дозволяє сформулювати визначення цього терміну наступним чином: інновація — це практична реалізація нововведень, що дозволяють отримати економічну вигоду або новий соціальний ефект у будь-якій сфері людської діяльності.

Неодмінними властивостями інновації є його новизна, виробнича застосовність (економічна обґрунтованість та соціальна значимість). Інновація також має обов'язково відповідати запитам споживачів. Основною метою діяльності будь-якого комерційного підприємства є отримання максимально можливого обсягу прибутку. Розвиток конкурентного середовища практично у всіх сферах господарювання обмежив можливості екстенсивного шляху розвитку суб'єктів господарювання. Сьогодні інноваційна діяльність є необхідним елементом стратегії розвитку успішного підприємства. Таким чином, дослідження процесів впровадження інноваційної складової в діяльність суб'єктів господарювання у всіх її аспектах бачиться досить актуальним.

Література:

1. Шевченко І. Ю., Потапенко С. В. Історична еволюція та сучасна інтерпретація дефініції категорії "інновація". Економіка. Фінанси. Право. 2021. № 8 (1). С. 17—23.
2. Зубков Р. С. Теоретико-методичні підходи до концептуальної складової сутності диференції "інновація". Ефективна економіка. 2014. № 12. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_12_91

3. Schumpeter, J. *Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process*. N.y.: McGraw-Hill, 1939. P. 47—78.

4. Феріна О. С. Інновація як об'єкт економічних досліджень. Історія народного господарства та економічної думки України. 2013. Вип. 46. С. 119—128.

5. Мілютіна Ю. С. Дискусійні питання щодо визначення понять "інновація" та "нововведення". Університетські наукові записки. 2011. № 4. С. 454—462.

6. Дандон Э. Организационная инновация. Инновации. Как определять тенденции и извлекать выгоды Режим доступа: <http://www.management.com.ua/qm/qm096.html>

7. Керівництво (рекомендації) Осло 2018. Керівні принципи збору, звітності та використання даних про інновації, 4 видання/OECD та Євро-стат. 4-те вид. 300 с.

8. Скворцов Д. І. Інновація, інноваційність та інноваційний розвиток з позиції економічної теорії. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 776. С. 309—314.

9. Коновал Ю. В. Економічна сутність поняття "інновація". Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. Вип. 1 (1). С. 336—341.

10. Друкер П.Ф., Макьярелло Д.А. Менеджмент.: Пер. с англ. М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2011. 704 с.

11. Янченко З. Б. Удосконалення термінологічних підходів щодо визначення поняття "інновація". Проблеми економіки. 2013. № 2. С. 196—200.

12. Задорожнюк Н. О., Донець А. С., Щелкунова А. В. Дослідження та розвинення економічної сутності терміну "інновація". Економічний форум. 2015. № 1. С. 8—13.

13. Тимчак В. С. Особливості теоретико-методологічних підходів до змісту категорії "інновація". Інноваційна економіка. 2014. № 6. С. 249—255.

14. Санто, Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто; пер. с венг. общ. ред. Б. В. Сазонова. М.: Прогресс, 1990. 296 с.

15. Твисс, Брайан. Управление научно-техническими нововведениями: Сокр. пер. с англ. [Предисл. К. Ф. Пузыни]. М.: Экономика, 1989. 271 с.

References:

1. Shevchenko, I.Yu. and Potapenko, S.V. (2021), "Historical evolution and modern interpretation of the definition of the category "innovation"", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, vol, 8 (1), pp. 17—23.

2. Zubkov, R.S. (2014), "Theoretical and methodological approaches to the conceptual component of the entity definition "innovation"",

Efektivna ekonomika, vol. 12, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_12_91 (Accessed 10 Nov 2022).

3. Schumpeter, J. (1939), *Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process*, McGraw-Hill, N.Y., USA, pp. 47—78.

4. Ferina, O.S. (2013), "Innovation as an object of economic research", *Istoriia narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoi dumky Ukrainy*, vol. 46, pp. 119—128.

5. Miliutina, Yu.S. (2011), "Discussion questions regarding the definition of the concepts "innovation" and "innovation"", *Universytets'ki naukovy zapysky*, vol. 4, pp. 454—462.

6. Dandon, E. (2007), "Organizational innovation. Innovation. How to spot trends and capitalize", available at: (Accessed 10 Nov 2022). <http://www.management.com.ua/qm/qm096.html>

7. OECD (2018), *Kerivni pryntsyropy zboru, zvitnosti ta vykorystannia danykh pro innovatsii* [Guidelines for the collection, reporting and use of innovation data], OECD ta Yevrostat, Oslo, Norway.

8. Skvortsov, D.I. (2013), "Innovation, innovativeness and innovative development from the standpoint of economic theory", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika"*. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku, vol. 776, pp. 309—314.

9. Konoval, Yu.V. (2014), "The economic essence of the concept of "innovation"", *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noi vlasnosti*, vol. 1 (1), pp. 336—341.

10. Druker, P.F. and Mak'iareello, D.A. (2011), *Menedzhment* [Management], ООО "Y.D. Vyl'iams", Moscow, Russia.

11. Yanchenko, Z.B. (2013), "Improvement of terminological approaches to the definition of the concept of "innovation"", *Problemy ekonomiky*, vol. 2, pp. 196—200.

12. Zadorozhniuk, N.O. Donets', A.S. and Schelkunova, A.V. (2015), "Research and development of the economic essence of the term "innovation"", *Ekonomichnyy forum*, vol. 1, pp. 8—13.

13. Tymchak, V.S. (2014), "Features of theoretical and methodological approaches to the content of the category "innovation"", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 6, pp. 249—255.

14. Santo, B. (1990), *Innovatsiya kak sredstvo ekonomicheskogo razvytiya* [Innovation as a means of economic development], Prohress, Moscow, Russia.

15. Tyvys, B. (1989), *Upravlenye nauchno-tekhnicheskimi novovvedeniyami* [Management of scientific and technological innovations], Ekonomika, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 29.11.2022 р.